

Bugün Konumuz Kuş Gagaları!!

Kuş gözlemi yapmak, pek çok insanın hobilerinden biridir. Tuna ve Buse de bu hobiyle ilgilenmeye yeni başladı. Gözlem yaparken kuşların rengi, vücut büyüklüğü, kanat uzunluğu, ayak biçimi gibi özellikleriyle ilgili bilgi topluyorlar. Ancak bugünkü gözlemlerinde Buse'nin dikkatini en çok çeken kuşların gagaları oluyor. Kuş gagaları hakkında bilgiler edinmek için gelin, onların öyküsüne ortak olalım.

İyi ki geldik! Burası gerçekten "kuş cenneti". Bir sürü farklı kuş türüyle karşılaştık.

Aa... O kuşu bir kitapta görmüştüm, adı da kaşıkgaga zaten. Acaba neden böyle bir gagası var?

Evet, hiç görmediğim kuş türlerini de görmüş oldum. Şu kuşa baksana, gagası tıpkı bir kaşığa benziyor.

Arzu Öğretmenim, kuşların gagalarının beslenme biçimleriyle ilgili olduğunu söylemişti. Ancak ben de merak ettim, eve döndüğümüzde bunu araştıracağım.

Burası 190'i aşkın kuş türünün gözlemlendiği Ankara'daki Nallıhan Kuş Cenneti.

Tuna, eve döner dönmez araştırmasını yaptı. Sonra da edindiği bilgileri defterine not etti. Bu defteri kuş gözlemi yaparken kendisine rehberlik etmesi için kullanacak. Siz de kuş gözlemi yapmak isterseniz içinde kuşlar hakkında notlarınızın bulunduğu bir defter hazırlayabilirsiniz.

Gaga, kuşların çıkıntılı bir yapıya sahip olan ağız uzantısıdır. Gaganın dışı tırnaklarımızın yapısında da bulunan keratin adlı maddeden oluşur. Keratin, dayanıklı ancak hafif bir maddedir; böylece kuşların kolayca uçuşmasına katkı sağlar. Gaganın kenarlarında keskin ya da yumuşak olabilen tırtıklar bulunur. Bu yapılar diş gibi kullanılır ve beslenmeye yardım eder. Ayrıca kuşlar gagalarıyla yuva yapabilir, besin toplayıp taşıyabilir, tüylerini düzeltebilir, ağaç gövdelerine delikler açabilir, toprağı kazabilir... Özellikle su kuşlarının gagasında bolca özel duyu alıcılar bulunur ve çamur içinde besinlerini kolayca algılamalarını sağlar.

Gaga; sivri, küt, uzun, kısa, geniş, kancalı gibi pek çok farklı biçimde olabilir. Bu farklılıklarsa kuşların neyle beslendiği, nasıl ortamlarda yaşadığı hakkında bilgi verir. Örneğin bir kuşun gagasına bakarak böcek mi yoksa meyveyle mi besleniyor, tahmin edilebilir.

Kocabaş

Kabuklu yemişler, sert kabuklu tohumlar ya da tahıllarla beslenen kuşların gagası genellikle geniş ve koni biçimindedir. Oldukça sağlam yapıya sahiptir. Çütre, kocabaş, ispinoz gibi kuşların gagaları böyledir.

Yakut boğazlı sinek kuşu

Sinek kuşu gibi nektarla beslenen kuşların gagaları çiçek nektarına ulaşabilmek için oldukça uzun, boruya benzer bir yapıya sahiptir. Genellikle hafif kıvrımlıdır. Gagalarının kıvrımı ve boyu, türlerin hangi çiçeklerle beslendiklerine göre değişiklik gösterir.

Toko tukani

Tukan gagaları kocamandır ve tırtıklı kenarlara sahiptir. Bu gaga yapısı büyük meyveleri kolayca yemeye yardım eder.

Meyveyle beslenen kuşların genellikle kısa ve geniş olan gagalarının ucu kıvrıktır. Bu gaga tipi aynı zamanda tohum yemeye de yarar. Papağanların gagası meyve yemek için uygundur.

Mavi başlı papağan

Kaşıkgaga

Kaşıkgaga gibi ördekler ve suda yaşayan diğer pek çok kuşun gagası genellikle geniş, yassı biçimindedir. Gagalarının kenarında tırtıklar bulunur. Bu tırtıklar beslenme sırasında kuşun ağızına dolan suyun süzülmesine ve yiyeceklerin toplanmasına yardım eder.

Ak başlı kartal

Yırtıcı kuşların gagaları çok kuvvetlidir ve ucu kanca biçimindedir. Bu kancalı yapı sayesinde avlarını kolayca parçalayabilirler. Kartal, şahin, kerkenez ya da akbaba gibi kuşlarda bu gaga tipi görülür.

Kır kırlangıcı

Böceklerle beslenen kuşların gagaları genellikle küçük ve sivri yapıda olsa da beslenme davranışına göre biçimleri farklılık gösterir. Örneğin yerdeki böceklerle beslenen ibibiklerin ince, uzun gagaları varken ağız açık biçimde uçarak havadaki böcekleri yakalayan kırlangıçların geniş ve kısa gagaları vardır.

Australya Pelikani

Pelikanların sudaki balıkları toplayıp bütün hâlde yiyebilmesine olanak sağlayan büyük gagaları vardır. Alt gaga esneyebilen bir yapıya sahiptir ve üst gaga bir kapak gibi kapanarak toplanan balıkların dışarı çıkmasını engeller.

Yalıçapkını ve sümsük gibi suya dalarak balık yakalayan kuşların gagaları oldukça sivri uçlu ve uzundur.

Sümsük

Tepeli ağaçkakan

Ağaçkakanların sivri gagası, bir ağaç kabuğunda delik açacak kadar kuvvetlidir. Keratin katmanı oldukça sağlamdır. Ayrıca kafataslarında sarsıntıdan korunmak için süngerimsi yapıda bir kemik bulunur.